

Αποψη: Η επιτομή του λαϊκισμού

ΜΙΡΑΝΤΑ ΞΑΦΑ*

Οι ημερομηνίες των συναντήσεων του Eurogroup έρχονται και παρέρχονται εδώ και μήνες, χωρίς να κλείνει η δεύτερη αξιολόγηση του τρίτου προγράμματος σταθεροποίησης. Στην προσπάθειά της να μεταθέσει στο μέλλον δύσκολες αποφάσεις, η κυβέρνηση βάθυνε την ύφεση και αύξησε τον λογαριασμό. Ο κ. Τσίπρας είναι διχασμένος ανάμεσα στην ανάγκη να ικανοποιήσει τις απαιτήσεις των πιστωτών για να αποφύγει την άτακτη χρεοκοπία και στην επιθυμία να ικανοποιήσει το κόμμα και τους ψηφοφόρους του μέσω της εμπρηστικής ρητορικής. Το αποτέλεσμα αυτής της σχιζοφρενικής ατζέντας είναι μια διαρκής αίσθηση χάους στις διαπραγματεύσεις, με την πρόοδο που σημειώνεται τη μία μέρα να μετατρέπεται σε αντιπαράθεση την επομένη. Αυτό ακριβώς συνέβη την περασμένη εβδομάδα, όταν ο πρωθυπουργός απέρριψε τη συμφωνία που τέσσερις υπουργοί του είχαν καταφέρει να κλείσουν στις Βρυξέλλες.

Ο πρωθυπουργός προσπαθεί να διαμορφώσει ένα ελκυστικό αφήγημα για τους βουλευτές της πλειοψηφίας που καλούνται να ψηφίσουν δυσάρεστα μέτρα και για τους ψηφοφόρους που θα τα υποστούν. Όμως τα αφηγήματα της κυβέρνησης καταρρέουν το ένα μετά το άλλο. Μετά το κλείσιμο της πρώτης αξιολόγησης τον περασμένο Μάιο, το αφήγημα του κ. Τσίπρα ήταν ότι κατάφερε να προστατεύσει τις βασικές συντάξεις και να μετατοπίσει τα φορολογικά βάρη στους «πλούσιους». Αυτό το αφήγημα εξανεμίστηκε μετά την επιμονή του ΔΝΤ σε περικοπές των βασικών συντάξεων και μείωση του αφορολογήτου προκειμένου να επιτευχθούν οι μεσοπρόθεσμοι δημοσιονομικοί στόχοι. Το ΔΝΤ επιμένει ότι το ασφαλιστικό παραμένει μη βιώσιμο μετά τη μεταρρύθμιση Κατρούγκαλου, ενώ η υψηλή φορολογία των επιχειρήσεων και των φυσικών προσώπων έχει συσσωρεύσει

απλήρωτες φορολογικές υποχρεώσεις και έχει προκαλέσει μαζική φυγή των φορολογουμένων σε άλλες χώρες (21.000 απεχώρησαν μόνο τον περασμένο μήνα). Χρειάζονται επίσης πόροι για να χρηματοδοτηθεί το Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα που απευθύνεται στους πραγματικά άπορους, όπως είναι οι μακροχρόνια άνεργοι.

Στη συνέχεια, ο κ. Τσίπρας διακήρυξε το τέλος της λιτότητας, ισχυριζόμενος ότι τα νέα μέτρα θα είναι δημοσιονομικά ουδέτερα, καθώς κάθε μέτρο περιορισμού της ζήτησης θα συνοδεύεται από ένα αναπτυξιακό μέτρο. Αλλά και αυτό το αφήγημα κατέρρευσε όταν ξεκαθαρίστηκε ότι αυτό θα συμβεί μόνο σε περίπτωση που η Ελλάδα υπερκαλύψει τους δημοσιονομικούς στόχους. Τέλος κατέρρευσε η προσπάθεια για «συμφωνία-πακέτο» που θα διευκόλυνε την κυβέρνηση επικοινωνιακά, όταν οι πιστωτές ξεκαθάρισαν ότι αν δεν κλείσει η δεύτερη αξιολόγηση, δεν θα ανοίξει το κεφάλαιο του χρέους. Τώρα προσπαθεί να αναβάλει την περικοπή των συντάξεων για το 2020 αντί το 2019 που ζητάει το ΔΝΤ. Αυτό θα ήταν βολικό για την κυβέρνηση εφόσον η θητεία της θα έχει λήξει, αλλά η αναβολή του αναπότρεπτου απλώς φορτώνει χρέη στις επόμενες γενεές. Η κυβέρνηση αποφασίζει με ορίζοντα τις επόμενες εκλογές και με κριτήριο την εκλογική της πελατεία, προσέγγιση που αποτυπώνεται με τον πιο εύγλωττο τρόπο στη δήλωση του υφυπουργού Παιδείας κ. Ζουράρη «ποιος ζει, ποιος πεθαίνει μετά το 2019».

Ο κ. Τσίπρας δεν συνηθίζει να αποδέχεται την ευθύνη για τις αναποδιές. Αναζητεί εξιλαστήρια θύματα και τα πιο πρόσφατα είναι οι συνήθεις ύποπτοι: Το ΔΝΤ, ο κ. Σόιμπλε και «η τρόικα του εσωτερικού». Οι δηλώσεις του κ. Σημίτη για την άμεση ανάγκη εκλογών, οι επαφές του κ. Μητσοτάκη με τους αρχηγούς των κομμάτων της αντιπολίτευσης και οι δηλώσεις του κ. Στουρνάρα περί μη βιωσιμότητας του ασφαλιστικού, ερμηνεύονται ως προσπάθειες υπονόμευσης της κυβέρνησης. Ελλείπει επιχειρημάτων, η κυβέρνηση καταφεύγει σε μια μη εποικοδομητική κριτική εναντίον του διοικητή της ανεξάρτητης Τραπεζής της Ελλάδος που προειδοποιεί για τους κινδύνους που ελλοχεύουν από την καθυστέρηση στην αξιολόγηση, ως οφείλει. Και οι κίνδυνοι είναι πολλοί. Πέρα από το προφανές κόστος της αβεβαιότητας για την οικονομία και τις τράπεζες, τα ακραία συνθήματα εναντίον της ιδιωτικοποίησης της ΔΕΗ («κάτω τα χέρια από τη ΔΕΗ», «δεν πουλιόμαστε») και η ανικανότητα της κυβέρνησης να καταρτίσει σχέδιο εξυγίανσης κατέληξαν στο σημερινό αδιέξοδο, με τον πρόεδρο του ΣΕΒ κ. Φέσσα να εκφράζει φόβους για «ξαφνικό θάνατο» της υπερχρεωμένης Επιχείρησης. Από τον Μάιο του 2014, που ο ΣΥΡΙΖΑ αναδείχθηκε πρώτο κόμμα στις Ευρωεκλογές μέχρι σήμερα, η χρηματιστηριακή αξία της ΔΕΗ κατέρρευσε από 2,9 δισ. ευρώ σε 0,67 δισ. (-77%), μειώνοντας το εύλογο τίμημα που μπορεί να εισπράξει το Δημόσιο από την ιδιωτικοποίησή της. Ο κ. Τσίπρας προσπαθεί να ισορροπήσει δύο αντικρουόμενες εκτιμήσεις. Από τη μια, τα σκληρά μέτρα θα υποσκάψουν περαιτέρω τη δημοτικότητα του, με οκτώ στους δέκα πολίτες να είναι απογοητευμένοι με τις επιδόσεις της κυβέρνησης και τη Ν.Δ. να διευρύνει το προβάδισμά της στις δημοσκοπήσεις. Από την άλλη, η παρατεταμένη αβεβαιότητα υπονομεύει την ανάκαμψη και αυξάνει τον κίνδυνο να καταστούν αναγκαία ένα τέταρτο πρόγραμμα διάσωσης και μια νέα ανακεφαλαιοποίηση των τραπεζών. Το πραγματικό ΑΕΠ δεν έχει ανακάμψει ακόμα στα επίπεδα του 2014 και οι πρόδρομοι δείκτες οικονομικής δραστηριότητας ακολουθούν πτωτική πορεία. Η ειρωνεία είναι ότι όταν ο κ. Τσίπρας ζήτησε από τη Βουλή να ψηφίσει το τρίτο πρόγραμμα τον Αύγουστο 2015, το παρουσίασε ως καλύτερο από αυτό που απορρίφθηκε στο δημοψήφισμα επειδή περιελάμβανε ελάφρυνση του χρέους και απέκλειε το «σκληρό»

ΔΝΤ από την τρόικα. Τώρα θα χρειαστεί να ζητήσει από τη Βουλή να ψηφίσει σκληρά μέτρα για τους ακριβώς αντίθετους λόγους. Η επιτομή του λαϊκισμού!

* Η κ. Μιράντα Ξαφά είναι *senior scholar*, *Centre for International Governance Innovation* και μέλος της Δ.Ε. της ΔΡΑΣΗΣ.